

d'un riu, baix certes condicions, és la que existeix entre la llargada del seu curs i la distància en línia recta que hi ha de l'origen a la desembocadura (en el cas que els meandres i inflexions siguin deguts a la senilitat del corrent i no a la tectònica). Però, prescindint d'aquests aspectes, dels quals és impropri parlar-ne en aquest lloc, passarem a donar algun detall de com hem arribat a obtenir els nostres resultats.

La longitud dels rius catalans l'hem mesurada seguint la línia mitja del buc amb un corbímetre, senzill aparell conegut de tothom. Els valors que dóna aquest instrument han d'ésser corregits d'alguns errors que s'hi manifesten. Hi ha, per una banda, la major o menor cura de l'observador en marcar exactament la línia de la qual en vol conèixer la corresponent llargada, passant amb precisió per les seves sinuositats i inflexions: hem atenuat aquest possible defecte mesurant la mateixa longitud dues vegades, seguint el curs una en sentit invers de l'altra, i prenent la mitja aritmètica dels valors obtinguts. A més, l'instrument pot ésser mecànicament imperfecte, i per tant, subjecte a altres correccions. Igualment cal tenir en compte les contraccions i dilatacions que sofreix molt sovint el paper sobre el qual estan impresos els mapes, que fa variar d'aquesta manera les respectives escales. Encara, els resultats, nets d'aquests errors, ens representen els valors de la projecció, variable segons el sistema emprat en confeccionar el mapa, del curs veritable sobre un pla (el de la carta topogràfica amb la qual treballem); la llargada real del riu s'obtidria establint el seu perfil longitudinal, a la mateixa escala d'abcises i d'ordenades.

A continuació donem una llista dels mapes que hem utilitzat amb més freqüència en aquesta tasca, i entre parèntesi les abreviatures corresponents emprades en citar-los en tractar de la cartografia que ens ha servit per cada riu en particular. Com hom podrà observar, en alguns casos hem hagut de treballar, en general per a trossos molt curts sortosament, amb mapes a escala 1:100.000 i fins a 1:200.000; no creiem prudent confiar massa en l'exactitud obtinguda amb els d'escala inferior a 1:50.000.

L. Aegerter (*Aeg*): Lagos de Capdella. Escala 1 : 10.000.

J. Almera i E. Brossa (*Brossa*): Mapa geològic y topogràfic de la província de Barcelona. Esc. 1 : 40.000.

Centre Excursionista de Catalunya (*Cec*): Mapa del Montseny. Esc. 1 : 50.000.

Marcel Chevalier (*Olot*): Région Volcanique Olot-Bañolas. Esc. 1 : 80.000.

Marcel Chevalier (*Andorra*): Les Vallées d'Andorra. Esc. 1 : 50.000.

Cuerpo de Estado Mayor del Ejército (*Ceme*): Mapa militar itinerario de España, publicado por el Depósito de la Guerra. Esc. 1 : 200.000.

Cuerpo de Estado Mayor del Ejército (*Ceme*): Mapa militar de España. Esc. 1 : 100.000.